

Reactie Vewin op regeerakkoord

Extra inzet van nieuw kabinet nodig voor drinkwater in de toekomst!

Het nieuwe coalitieakkoord toont ambitie op het vlak van beschikbaarheid van zoetwater, van ruimtelijke planvorming gestuurd door water, en van waterkwaliteit. Vewin vindt dit een goede basis voor verdere uitwerking in een Nationaal Waterakkoord. Die uitwerking is urgent voor de drinkwatersector.

De beschikbaarheid en kwaliteit van onze drinkwaterbronnen – grond- en oppervlaktewater – staan onder toenemende druk. Het watersysteem loopt tegen zijn grenzen aan door droogte, verzilting en een toenemende watervraag door een groeiende bevolking en economie. De kwaliteit van onze drinkwaterbronnen verslechtert bovendien door vervuiling vanuit landbouw, industrie en huishoudens.

De plannen die het vorige kabinet heeft voorbereid – zoals het Nationaal Waterplan en het 7e Actieprogramma Nitraatrichtlijn – zijn onvoldoende om de doelen van de Kaderrichtlijn Water te

halen. In meer dan de helft van de drinkwaterwinningen kunnen problemen optreden met de waterkwaliteit of de beschikbare hoeveelheid water. Drinkwaterbedrijven staan voor grote opgaven en investeringen, en hebben meer ruimte nodig om die aan te pakken en te realiseren.

‘NU ACTIE NODIG, ZET IN OP EEN
NATIONAAL WATERAKKOORD!’

Leveringszekerheid drinkwater in gevaar

Zonder actie dreigen wij toekomstige generaties op te zadelen met een minder zekere levering van betrouwbaar drinkwater. Bij de voorwaarden die de nieuwe coalitie formuleert voor de grote nieuwbouwpoging – publieke voorzieningen, (OV-)infrastructuur en bescherming van natuur – hoort óók de verzekering van de openbare drinkwatervoorziening. Water is een verbindende factor tussen de grote opgaven op het vlak van klimaat, energie, natuur, ruimtelijke ordening en woningbouw.

‘WATERKWALITEIT VERBETEREN VRAAGT MEER DAN AANPAK LANDBOUW’

Watertransitie nodig

De drinkwaterbedrijven pleiten daarom – samen met de waterschappen – voor een watertransitie, gericht op een klimaatrobust systeem dat de toekomstige waterbeschikbaarheid én waterkwaliteit verzekert. De watertransitie vraagt politieke urgentie, samenwerking en brede maatschappelijke consensus.

Actiepunt

- Zet in op een Nationaal Waterakkoord dat de zoetwaterbeschikbaarheid robuust maakt voor klimaat en waarbij alle partijen aan tafel zitten, dus bijvoorbeeld ook natuurbeschermings- en landbouworganisaties en het bedrijfsleven.

‘DAADKRACHTIGE AANPAK NODIG VAN ANDERE BEDREIGINGEN: OPKOMENDE STOFFEN EN MEDICIJNRESTEN’

Duurzame landbouw en stikstofbeleid

Het coalitieakkoord onderschrijft het belang van schoon water en de noodzaak van het voldoen aan (Europese) normen. Het akkoord koppelt de opgaven op het gebied van waterkwaliteit en bodem met name aan de inzet voor een duurzame landbouw en de stikstofaanpak. Vewin gaat ervan uit dat die aanpak dan ook leidt tot het halen van de doelen voor waterkwaliteit op het vlak van nitraat en bestrijdingsmiddelen, zoals die vastliggen in Europese regelgeving en in nationale afspraken (Bestuursovereenkomst nitraat in grondwaterbeschermingsgebieden, Toekomstvisie gewasbescherming 2030).

Maar er is meer nodig...

Vewin wijst er ook op dat het hier niet bij kan blijven, omdat de opgave voor schoon water veel breder is. Alle doelen van de Kaderrichtlijn Water moeten in 2027 worden gehaald. Daar hoort ook bij een daadkrachtige aanpak van andere bedreigingen, zoals opkomende stoffen en medicijnresten. Hierbij kan de voorgestelde gebiedsgerichte aanpak van de opgaven ten aanzien van natuurherstel, klimaat en water helpen. De aangekondigde stevige aanpak van milieurisico's en het daarbij betrekken van het rapport van de commissie Van Aartsen over Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving worden ook door Vewin verwelkomd.

Actiepunten

- Scherp het Nationaal Waterplan, de stroomgebiedbeheerplannen en het 7e Actieprogramma Nitraatrichtlijn aan, monitor de uitvoering en voeg zo nodig extra maatregelen toe;
- Zorg dat alle overheden bescherming en verbetering van de kwaliteit van bronnen voor drinkwater prioriteit geven in hun water- en omgevingsplannen. Agendeer dat waterkwaliteit stevig wordt meegenomen in de aanpalende transitie van sectoren zoals landbouw en farmacie;
- Voorkom vervuiling en zet consequent in op aanpak bij de bron. 'Wat er niet in zit, hoeft er ook niet uitgehaald te worden.' Extra inspanning is nodig om de kwaliteit van bronnen voor drinkwater te verbeteren, zodat deze aan de normen voldoet en zodat er op termijn minder zuiveringsinspanning nodig is. Want dat is internationaal de afspraak;
- Pak PFAS met voorrang aan. De drinkwatersector vindt dat stoffen zoals PFAS in het geheel niet thuishoren in het milieu of in de bronnen voor drinkwater, grond- en oppervlaktewater. Vewin pleit voor een nationaal en Europees totaalverbod van PFAS omdat ze slecht afbreken en daardoor lang in het milieu aanwezig blijven. Het Rijk, andere overheden en bedrijven hebben hier allemaal een verantwoordelijkheid in;
- Neem de in de Internationale Rijncommissie afgesproken 30% vermindering van microverontreinigingen in de Rijn als voorbeeld voor de Maas;
- Zorg voor een verbetering in de uitvoering van het waterkwaliteitsbeleid door waterkwaliteitsdoelen duidelijker te koppelen aan de uitvoeringscyclus, door kennis en capaciteit bij uitvoeringsorganisaties te vergroten, en door in te zetten op betere samenwerking tussen bevoegde gezagen op nationaal en regionaal/lokaal niveau.

Bescherm bronnen en infrastructuur drinkwater

Het coalitieakkoord kondigt vernieuwde deltabeslissingen aan voor een waterveilig land met voldoende zoetwater en een toekomstbestendige inrichting. Water en bodem worden sturend bij ruimtelijke planvorming en de watertoets krijgt een meer dwingend karakter. Vewin steunt deze inzet.

Ook energietransitie, klimaatadaptatie en het verminderen van hittestress in stedelijk gebied zijn belangrijke aandachtspunten in het coalitieakkoord. Dit verlangt veel nieuwe infrastructuur voor energiesystemen en warmtetransport. Ruimtelijke ingrepen hiervoor kunnen impact hebben op drinkwaterinfrastructuur en leveringszekerheid, maar ook op de kwaliteit van drinkwaterbronnen en daarmee de volksgezondheid, zeker wanneer deze effecten in de planvormingsfase onvoldoende worden meegewogen.

Actiepunten

- Bescherm de beschikbare bronnen van water voor de drinkwatervoorziening en de drinkwaterinfrastructuur en reserveer tijdig ruimte voor nieuwe bronnen. Dit is nodig om de groeiende bevolking en economie van drinkwater te kunnen blijven voorzien, gerelateerd aan de woningbouwopgaven en de toenemende druk op de (ondergrondse) ruimte als gevolg van bijvoorbeeld de energietransitie;
- Laat waterbeschikbaarheid de besluitvorming over de ruimtelijke inrichting van ons land langjarig sturen;
- Houd water beter vast. Dat kan heel goed in functiecombinaties van beschermde gebieden voor de drinkwatervoorziening met bijvoorbeeld natuur of recreatie;
- Maak goede afspraken met de buurlanden over de waterverdeling en kwaliteit van de aanvoer van Rijn en Maas;
- Agendeer bewust gebruik van (drink)water en zet in op het stimuleren van duurzame waterbesparende technieken en innovaties gericht op het verlagen van het gemiddelde gebruik, het beter vasthouden en hergebruiken van (regen) water én het vermijden van de ‘waterspits’ om piekbelasting af te vlakken.

‘HERIJK REGELGEVING EN VERGROOT DE FINANCIERINGSRUIMTE VOOR DRINKWATERBEDRIJVEN’

Grote investeringen nodig

Drinkwaterbedrijven werken actief aan een betere inrichting van het watersysteem. Zij investeren in buffers en diversificatie van bronnen, dragen bij aan de noodzakelijke transitie van drinkwatergebruik en beschermen onze bronnen. De nieuwe opgaven en de vervanging van ondergrondse infrastructuur vragen een forse toename van investeringen, tot zo’n 60% in de komende jaren. Maar die investeringen dreigen vanwege de bestaande regelgeving onhaalbaar te worden. Het kost veel drinkwaterbedrijven steeds meer moeite hun investeringen te financieren. Drinkwaterbedrijven worden afhankelijker van externe financiering, terwijl eisen van financiers steeds strenger worden.

Actiepunt

- Onderzoek een fundamentele herijking van de regelgeving die de financieringsruimte van de drinkwaterbedrijven verzekert in het licht van de groeiende investeringsopgaven.

Geen btw op kraanwater

Het coalitieakkoord kondigt aan te onderzoeken of op termijn de btw op groente en fruit naar 0% kan worden verlaagd. Kraanwater moet volgens Vewin in de btw op dezelfde manier worden behandeld. Dat past bij de inzet van de nieuwe coalitie op preventie en een gezonde levensstijl. Regelmatig drinken van kraanwater hoort daarbij. Drinkwaterbedrijven dragen daaraan bij met openbare drinkwatertappunten op bijvoorbeeld scholen, in recreatiegebieden, stations en in de openbare ruimte.

Actiepunt

- Schaf de btw op kraanwater – net als die op groente en fruit – af.

‘VERSTERK SAMENWERKING EN INFORMATIEDELING OP HET GEBIED VAN CYBERSECURITY’

Meer aandacht voor cybersecurity

Bescherming van vitale sectoren tegen digitale dreigingen staat hoog op de agenda in het coalitieakkoord. Vewin ondersteunt het sneller en makkelijker delen van informatie over digitale kwetsbaarheden. Op basis daarvan kunnen bedrijven gerichte (tegen)maatregelen treffen. Het landschap bij (dreigende) cybercrises is momenteel versnipperd en het is niet helder wie de coördinatie voert. Vewin onderschrijft daarom het belang van de in het coalitieakkoord genoemde ‘centraal gecoördineerde structurele samenwerking’ tussen onder andere het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC), overheden en bedrijven.

Actiepunt

- Versterk de samenwerking en informatiedeling op het vlak van cybersecurity.